

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2008-2009

8 oktober 2008

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

– van de dames **Marleen Van den Eynde** en **Agnes Bruyninckx**
en de heren **Roland Van Goethem**, **Johan Deckmyn**, **Frank Creyelman** en **Jan Penris** –
betreffende het uitwerken van maatregelen om thuiswerken en telewerken te bevorderen

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Op zaterdag 24 mei 2008 vond in het Vlaams Parlement een burgerconventie plaats, georganiseerd door het Vlaams Instituut voor Technologisch en Wetenschappelijk Aspectenonderzoek (viWTA – Samenleving en Technologie), een wetenschappelijke instelling van het Vlaams Parlement. Het thema waarover zo'n 220 deelnemers zich een hele dag bogen was 'Autoverkeer en Fijn Stofsmog'. Uit een enquête van de deelnemers bleek dat 73,4% vond dat het telewerk een maatregel is die gestimuleerd moet worden, zowel in het kader van een kleiner aantal verplaatsingen (waardoor minder milieuverontreiniging wordt veroorzaakt) als in het kader van het fileprobleem (waardoor minder filevorming optreedt).

Daarnaast stellen we vast dat bij de aankondiging van de massale spoorstaking van dinsdag 22 mei jongstleden, men vreesde dat ons land de langste files ooit zou meemaken. Monsterfiles bleven echter uit, enerzijds omdat velen een dagje vakantie hadden genomen, en anderzijds omdat vele werknemers de mogelijkheid kregen om thuis hun werk uit te voeren. Dat bewijst nogmaals dat telewerken een interessante oplossing zou kunnen zijn voor een deel van het fileprobleem.

De vrees voor een totale dichtslibbing van het wegennet bestaat. Zo voorspelt het Federaal Planbureau dat het vrachtverkeer op onze wegen binnen twintig jaar zal verdubbelen. "Jaren werd er gepalaverd over bijkomende infrastructuur, maar steeds was er wel ergens een actiegroep in beweging die de werken en investeringen in infrastructuur tegenhield. Niet iedereen kan het openbaar vervoer nemen om op het werk te geraken. Bedrijven moeten dus in thuiswerk investeren."

Het begrip 'telewerken' is een synoniem voor afstandswerken. Het is het flexibiliseren van werk naar plaats en tijd, waarbij gebruikgemaakt wordt van informatie- en communicatietechnologie.

Er kan op drie verschillende manieren aan telewerken worden gedaan, namelijk door thuis te werken (de werknemer doet (een deel van) zijn/haar werk thuis), door mobiel te werken (de werknemer werkt op wisselende plaatsen) of door te werken in telewerkkantoren (de werknemer werkt in een verzamel-

of satellietkantoor terwijl de opdrachtgever op een andere plaats aanwezig is).

In de beleidsbrief Mobiliteit 2007-2008 van minister Kathleen Van Brempt staat dat rond telewerken ondertussen reeds een aantal studies uitgevoerd werden. Zo werd ondermeer nog begin 2006 een studie opgestart rond telewerken met als doel de impact van telewerken op verkeersexternaliteiten in Vlaanderen in kaart te brengen. Uit de studie bleek dat er in het Vlaams Gewest en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest in het jaar 2004, 284.000 personen waren die soms of gewoonlijk thuiswerken, en dus als telewerkers kunnen beschouwd worden. Daarnaast kan men het aantal telewerkers dat in satellietkantoren of telewerkcentra opereert, schatten op maximum 21,4% van het bovenstaand aantal. De som van beide leidt dus tot een schatting van 344.000 telewerkers in Vlaanderen.

De studie toonde eveneens aan dat telewerk een belangrijke besparing van externaliteiten, gerelateerd aan mobiliteit, met zich meebrengt. Op dit ogenblik wordt in Vlaanderen jaarlijks meer dan 900 miljoen bespaard dankzij telewerk, in vergelijking met een situatie zonder telewerk. Het grootste deel hiervan (meer dan 850 miljoen euro) betreft besparingen op congestiekosten; de rest omvat besparingen op pollutie en op kosten van verkeersonveiligheid. Ondanks deze omvangrijke maatschappelijke voordelen, suggereren een aantal internationale studies dat België en Vlaanderen zich eerder in het Europees peloton dan de Europese kopgroep bevinden op het vlak van telewerk. In algemene zin blijkt dat Vlaanderen een achterstand heeft van ongeveer 50% op enkele buurlanden, zoals Duitsland, en dat het inhalen van de koplopers (in het bijzonder Nederland en Finland) een verdubbeling van de huidige penetratie zou vergen.

De studie suggereert een aantal maatregelen om binnen de vijf jaar (tegen 2011) een verhoging van de telewerkpenetratie met 50% te bereiken en een verdubbeling binnen de tien jaar (tegen 2016).

Bovendien blijkt uit een online-enquête uit 2005, uitgevoerd door prof. dr. Michel Walrave en dra. Marijke De Bie van de Universiteit Antwerpen (Departement c Communicatiewetenschappen, Onderzoeksgroep Strategische communicatie), in het kader van het Europese project 'Allinclusive@work' geleid door UNIZO (Unie van Zelfstandige Onder-

nemers) in samenwerking met het ESF-agentschap Vlaanderen (Europees Sociaal Fonds), Telenet en de Universiteit Antwerpen, dat de telewerkers over het algemeen thuiswerken als een positieve ervaring zien, zowel op privé- als op beroepsvlak.

Een van de meest positieve elementen blijkt een verhoging van de productiviteit te zijn. Daarnaast ervaren telewerkers in hoofdzaak het verbeterde evenwicht tussen werk en privé-leven eveneens als zeer positief. Telewerkers menen echter wel dat het sociale contact met collega's afneemt, alsook de betrokkenheid bij de activiteiten van het bedrijf. Niettegenstaande deze mogelijke bezwaren blijkt toch uit de enquête dat 87,7% van de niet-telewerkers toch een grote interesse vertoont in telewerk.

Ten slotte moet nog worden vermeld dat de meeste werknemers ervan overtuigd zijn dat telewerk de werkgelegenheidskansen van bepaalde groepen kan verbeteren. De meerderheid gelooft er sterk in dat werken op een afstand van het hoofdkantoor meer werkgelegenheidskansen biedt voor mindervaliden, voor inwoners van landelijke gebieden en voor vrouwen met kinderen.

De werkgevers van hun kant maken zich vooral zorgen over de kosten van een telewerkproject, de mogelijke legale risico's en beveiligingsrisico's, een gebrek aan controle over de telewerkers en mogelijke weerstand van het management, maar managers die telewerken toepassen in hun bedrijf stellen dat ze minder geconfronteerd worden met deze mogelijke neveneffecten. Daarnaast beschouwt 69,2% van de ondervraagde managers die nog geen telewerk aanbieden de vakbonden als hinderpaal voor het aanbieden van telewerk. Het is dus duidelijk dat het debat met de bedrijven die nog geen telewerk aanbieden, zeker aangegaan moet worden.

Het is duidelijk dat telewerken zowel voor de werkgevers als voor de werknemers potentiële baten heeft. Werkgevers besparen op kantoorruimte, energieverbruik en op eventuele vervoerskosten, en er wordt bovendien eveneens een stijging van de productiviteit vastgesteld. Ook voor de werknemers biedt telewerken of thuiswerken (met andere woorden flexibilisering van de arbeid) aanzienlijke besparingen: besparingen op vervoerskosten, besparingen in kostbare tijd in de verplaatsing naar het werk enzovoort.

Ook zorgt telewerk voor minder stresserende toestanden in het gezin. Het evenwicht tussen een gezin en een professionele loopbaan is immers niet steeds

vanzelfsprekend. De vraag van de werkgever naar flexibiliteit moet aangevuld worden met flexibiliteit op maat van de gezinnen. Het belang van het gezin en de kinderen moeten hierbij centraal staan. Telewerk reikt in dit kader een zeer goede oplossing aan. Bedrijven moeten gestimuleerd worden om een gezinsvriendelijke bedrijfscultuur uit te bouwen. Inspanningen van bedrijven in dit kader door onder meer het stimuleren van tele- en thuiswerken, moeten dan ook financieel beloond worden.

De nadelen van telewerk zijn aan werkgeverszijde vooral het verliezen van controle van de greep op de werknemer en de vrees voor extra kosten voor een telewerkproject (onder meer voor beveiligingsrisico's). Aan werknemerszijde zijn de nadelen vooral de vrees voor loopbaanverlies en voor het verlies van sociaal contact (hoewel dit kan beperkt worden door slechts enkele dagen per week telewerk te doen). Dit zijn vaststellingen die tevens door prof. Walrave en dra. Marijke De Bie van de Universiteit van Antwerpen werden gedaan naar aanleiding van hun onderzoek.

Om het aantal telewerkers of thuiswerkers te doen toenemen, is medewerking van het bedrijfsleven onontbeerlijk. Zowel Voka (Vlaams netwerk van ondernemingen) als UNIZO hadden naar aanleiding van de werken aan de R1 in Antwerpen een aantal maatregelen genomen, waaronder de flexibilisering van de arbeids- en levertijden, waarbinnen het e-werk werd opgenomen. Echter na de werken aan de ring bleef het vanuit het bedrijfsleven bijzonder stil aangaande e-werken. De onduidelijkheden inzake het wettelijke kader hebben hier ongetwijfeld mee te maken. Bedrijfsleiders moeten immers investeren om telewerken mogelijk te maken. Zolang een wettelijk kader uitblijft, zal het bedrijfsleven een afwachtende houding aannemen in plaats van te innoveren in telewerken.

Een aantal maatregelen zijn dringend noodzakelijk als Vlaanderen vooruitgang wil boeken inzake telewerken, maar vooral als Vlaanderen zijn fileprobleem en zijn milieuprobleem wil beheersen, alsook de combinatie werk-gezin binnen de Vlaamse gezinnen wil bevorderen. Ook de federale regering zal extra maatregelen moeten nemen om telewerken te bevorderen, door te voorzien in een duidelijke wetgeving; er bestaat immers nog geen specifiek wetgevend kader voor telewerken. Het ontbreken van degelijke wetgeving toont aan dat ook de federale regering het telewerken niet echt ernstig neemt.

Ten slotte moet nog melding gemaakt worden van het feit dat de Vlaamse overheid in haar administratie telewerken al op een positieve manier benaderd heeft in het project ‘Anders Werken’. Als onderdeel van het Agentschap voor Overheidspersoneel ondersteunt het team ‘Anders Werken’, samen met een uitgebreide groep van interne consultants, de diensten van de Vlaamse overheid bij de overstap naar anders werken. Er worden workshops georganiseerd, en men kan een beroep doen op consultants die het telewerken coachen.

Op de website van ‘Anders Werken’ lezen we: “Met de invoering van een andere manier van werken wil de Vlaamse overheid het werk en de werkomgeving aanpassen aan de (nieuwe) noden. Anders werken is geen doel maar een middel. We willen anders en flexibeler werken immers hanteren als een management-instrument: een middel om de werkomgeving zo te organiseren dat alle medewerkers in de beste omstandigheden efficiënt en resultaatgericht kunnen werken. De werkomgeving draagt tegelijkertijd bij aan de open cultuur en nieuwe samenwerkingsvormen waarbij resultaten belangrijker zijn dan aanwezigheid en ambtenaren de verantwoordelijkheid krijgen die zij verdienen.”.

Het stimuleren van telewerken bij de diensten van de Vlaamse overheid is een mooi initiatief, en de lijn moet nu doorgetrokken worden naar de bedrijfs wereld.

Marleen VAN DEN EYNDE

Agnes BRUYNINCKX

Roland VAN GOETHEM

Johan DECKMYN

Frank CREYELMAN

Jan PENRIS

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op de steeds toenemende verkeersdrukke op de Vlaamse wegen;
- gelet op de voorspellingen van het Federaal Planbureau dat het vrachtverkeer met 50% zal toenemen tegen 2020;
- gelet op de steeds erger wordende milieuverontreiniging door het toenemende autoverkeer (zoals het smog- en het fijnstofprobleem);
- gelet op de toename van de verkeersveiligheid indien minder wagens zich op onze wegen verplaatsen;
- gelet op de voordelen van telewerken voor de flexibilisering van arbeidstijden;
- overwegende dat de flexibilisering van de werktijden voor het gezin een verhoging van de levenskwaliteit betekent;
- gelet op de vermindering van transportkosten, alsook van de kantoorkosten voor de werkgever bij telewerken;
- overwegende dat een grote meerderheid van niet-telewerkers voorstander is van telewerken (zie studie prof. dr. Walrave);
- overwegende dat telewerken al gestimuleerd wordt in de Vlaamse administratie;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° een inventaris op te stellen op basis van recent cijfermateriaal van de projecten inzake telewerken en het aantal telewerkers in Vlaanderen;
 - 2° in overleg te gaan met de bedrijfswereld met betrekking tot de negatieve vooroordelen over telewerken, en een informatiecampagne op touw te zetten om telewerken te promoten bij de Vlaamse bedrijven;
 - 3° een telewerkplan op te stellen met alle voorgestelde maatregelen ter bevordering van telewerken en een voortgangsbewakingssysteem;

- 4° alle ministers die op een of andere manier een positieve bijdrage kunnen leveren tot telewerken, te betrekken in het telewerkplan;
- 5° als Vlaamse overheid de regisseur te willen zijn bij het implementeren van telewerken bij de bedrijven, in samenwerking met alle betrokken actoren, alsook fiscale en overige stimuli uit te werken voor bedrijven die investeren in telewerken;
- 6° een aantal grote hinderpalen met betrekking tot telewerken die momenteel nog op het federale niveau aanwezig zijn, in overleg met de federale regering, dringend aan te pakken;
- 7° op langere termijn te streven naar een verhoging van de telewerkpenetratie met 50% tegen 2011, en tevens naar een verdubbeling van de huidige penetratiegraad tegen 2016 (zoals gestipuleerd in de beleidsbrief Mobiliteit van minister Kathleen Van Brempt);
- 8° te zorgen voor een afstemming van het Vlaamse telewerkbeleid met dat van de Brusselse gewestelijke overheid (pendelstromen naar het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest).

Marleen VAN DEN EYNDE

Agnes BRUYNINCKX

Roland VAN GOETHEM

Johan DECKMYN

Frank CREYELMAN

Jan PENRIS